

СВЕТИ МЪЧЕНИК ЕМИЛИАН ДОРОСТОЛСКИ

† 362 или 363 година
Чества се на 18 юли

Свети Емилиан Доростолски е раннохристиянски мъченик, чиято кончина се отнася към времето на управление на императора – езичник Юлиан, наречен Отстъпник (361-363 г.), който провежда целенасочена политика за възстановяване на езичеството. По негово време Църквата е украсена с много мъченици. Един от тях е свети Емилиан, наречен Доростолски (Силистренски), по името на града, където е живял.

Житието на свети Емилиан е широко известно. Редица специалисти – Boschius, Delehaye, Halkin, Zeiler, Gaiffer изследват житиеписни текстове, свързани със свети Емилиан. У нас Георги Атанасов пише дисертация на тема „Християнският Дорусторум – Дръстър“ (Варна, 2007 г.), където се осветляват и въпроси, свързани с мъченичеството от периода.

В славянските църкви житието става известно чрез Пасхалната хроника, Синаксара на Константинополската патриаршия, Месецослова на император Василий II и впоследствие – руските Чети Минеи на свети Димитрий Ростовски.

Boschius публикува през 1868 г. житие, чийто източник е Codex Vaticanus 866, съставен на латински и преведен на гръцки. Има и още един вариант на житието, публикуван от Halkin от ръкописния Codex Parisiensis (11 век). Двете жития се препокриват с малки разлики.

Датата на мъченическата кончина на свети Емилиан според Codex Parisiensis е 18 юли, с тази дата той е вписан в нашите жития, докато в Codex Vaticanus е посочена дата 3 септември и лобно място Гезедина, в близост до Дорусторум. Някои мислят, че това е Голеш, Силистренско, където има мартириум, християнска базилика с епископски синтрон (трон) в апсидата.

Блажени Йероним, свети Амвросий Медиолански, Теофан Изповедник и Никифор Калист пишат за свети Емилиан.

Смята се, че житието е написано непосредствено след мъченическата му кончина – края на 4 век. В ранните жития свети Емилиан е посочен като аристократ, син на градоначалника, военен от XI Клавдиев легион, а според късните той е роб на градоначалника. Така – като слуга или роб на градоначалника, той е упоменат и в нашите жития.

Въпросът за произхода на свети Емилиан е неясен. Възможно е да е грък, тракиец или славянин, а най-важното е, че се е удостоил да стане жител на Небесния Йерусалим, защитил е вярата с дръзновение и мъжествено изповедничество.

Когато император Юлиан Отстъпник изпраща в Доростол нов управител, за да изкорени християнството, уплашени от славата му на жесток управник, местните жители скриват, че сред тях има християни. Доволен, управителят дава угощение на гражданите. Но за ревността християнин Емилиан е непоносимо самохвалството на управителя-езичник и по време на пира натрошава с чук статуите на езическите богове в светилището. За деянието е обвинен невинен човек, но Емилиан се явява пред управителя и признава че той е строшил идолите. Градът е глобен за укривателството на християни, а Емилиан е отведен да бъде изгорен на клада край Дунав на 18 юли 362 г. Стойки невредим в огъня, той се молел Богу и така е предал дух, без да бъде докоснат от пламъците.

Мощите му са предадени на християните чрез застъпничеството на жената на управителя, също тайна християнка. Днес свети Емилиан е почетен заедно със сомна на светите Доростолски мъченици. В селистренското село Йорданово е единствения в България параклис на неговото име.

По молитвите на свети Емилиан, Бог да ни прости и помилва!

Източници:

1. Жития на светиите, Синодално издателство, С., 1991 г.
2. Атанасов, Г., „345 раннохристиянски светци – мъченици от българските земи (1-4 век)“, Изд. Unicart, С. 2011 г., с.11
3. Венцислав Каравълчев, 2009 г., 18 юли, „Свети Емилиан Доростолски: Името ми е християнин“, 17.07.2022 г. Изт. https://dveri.bg/component/com_content/Itemid,68/id,9451/view,article/
4. „Св. мъченик Емилиан Доростолски“, https://www.pravoslavieto.com/life/07.18_sv_Emilian_Dorostolski.htm

www.svetlinata-na-hrama.com

Житие на св. мъченик Емилиан Доростолски

Св. Емилиан, роден и живял в гр. Доростол (днешна Силистра), бил роб у един грък и изповядвал вярата на Христа Исуса. В онова време по десния бряг на Дунава живеели славяни. Затова е твърде възможно св. Емилиан да е бил славянин.

Отстъпникът Юлиан изпратил в Доростол един жесток управител, за да подложи на мъки всички християни там, ако откажат да почитат боговете. Управителят пристигнал в града и при първата си среща с гражданите запитал: „Кои са тук християни?“ Гражданите били изплашени от мълвата за жестокостта на управителя. Затова отговорили, че измежду тях няма нито един християнин – всички се кланят на боговете. Във възторг от мисълта, че само името му е разсеяло християнската вяра в Доростол, надменният управител дал разкошно угощение на гражданите. Тежко било за блажения Емилиан да слуша самохвалството на един езичник и да вижда, че липсата на твърдост у християните се обръща в позор за християнството. И ето, когато управителят пирувал, той взел чук, отишъл в капището и строшил идолите.

Поклонниците на езичеството не знаели кой е изпочупил идолите им. По подозрение те заловили един невинен земеделец. Като чул за това, Емилиан се явил при защитниците на боговете и им заявил: „Аз строших вашите силни богове!“ Той бил хванат и заведен при управителя.

- Кой те научи така да безчестиш боговете? – запитал го разгневеният управител.

- Бог и душата ми! – спокойно отговорил изповедникът. Сетне прибавил: - Сега и умният управител и всеки друг да видят колко са безсилни, колко са глухи и неми вашите идоли, считани за богове! Камък и дърво, преработени в идоли – ни един не се защити.

Разярен от смелия глас на правдата, управителят заповядал да прострат изповедника на земята и да го бият с волски жила. Слугите немилостиво го били. Кръв шуртяла от раните.

- Как посмя да безчестиш идолите? Аз ще те науча да ги почиташ! – крещял свирепият управител.

- Това, което направих, не е безчестие, а слава и хвала за истинския Бог, - отговорил страдалецът.

Управителят заповядал да го обърнат на другата страна и да го бият по гърдите и корема. Дълго отново били страдалеца.

- Роб ли си ти или свободен? – запитал го управителят.

- Роб съм на градоначалника, - отговорил страдалецът.

Тогава управителят издал строга заповед: Градоначалникът да внесе в полза на царската хазна един фунт сребро, загдето държи у себе си слуга, непокорен на боговете, а от гражданите хвърлили мъченика. Чрез жената на управителя, която била тайна християнка, християните получили разрешение да погребат тялото на мъченика, пострадал на 18 юли 362 г.

Мъжеството на св. Емилиан въодушевило с твърдост и другите християни, които дотогава се криели от страх. Свирепият управител погубил мнозина от тях.

© Жития на светиите. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).

Изт. www.pravoslaviето.com

Страдание на свети мъченик Емилиан

При царуването на нечестивия Юлиан богоотстъпник било повдигнато жестоко гонение срещу християните, което подобно на вихър или буря смутило цялата вселена. До всички области и градове на цялата Римска империя била изпратена заповед, според която християните от двата пола и от всички възрасти, независимо към кое племе или народ принадлежали, се предавали без милост на различни мъки и жестока смърт. С тази несправедлива заповед богоненавистният император нарушил правните закони и обاغрил целия изток и запад с проливаната безпощадно християнска кръв, като пламтял от гняв и вражда срещу Христос и Неговите раби. Наред с другите жестоки управители, които той разпратил в различни области и градове да мъчат християните, в град Доростол (днешния български град Силистра) в областта Мизия той назначил безмилостен мъчител, на име Капитолин, губител на хора и служител на идолите. Като пристигнал в града, той отишъл първо в идолското капище, принесъл жертва на бесовете и се поклонил на бездушните идоли.

На следващия ден излязъл на съдилището, което се намирало на площада, седнал на високия трон, гордо и застрашително за страх на християните и като обявил императорската заповед, започнал старателно да разпитва има ли в града противници на боговете и дали някой не се нарича християнин. Гражданите с клетва твърдели, че при тях в града няма нито един такъв, но всички се покланят на боговете и ежедневно им принасят жертви. Като чул това, управителят Капитолин много се зарадвал и поканил всички именити граждани при себе си на обяд, като казал:

- Тъй като виждам, че вие усърдно почитате отеческите богове, днес трябва заедно да хапнем, да пийнем и да се повеселим.

В този град имало един таен християнин, на име Емилиан, роб на един уважаван началник, езичник. По време на пиршеството на управителя с началниците, като използвал удобния момент, той влязъл, без никой да го види в идолското капище, като носел със себе си железен чук и започнал да удря идолите; той ги разбил на парчета, разрушил олтарите им, разпръснал жертвите им, счупил огромните светилници, които стояли пред идолите, и като опустошил всичко, като храбър воин, си тръгнал, като се радвал и тържествувал в душата си. След него в капището влязъл някой от езичниците; като видял, че всичко е опустошено, той изпаднал в ужас и побързал да каже за това на управителя и на обядващите заедно с него граждани. Всички веднага се разтревожили, управителят изпаднал в ярост и заповядал да разследват кой е направил това. Изпратените побързали и скоро видели някакъв селянин, който идвал от полето и минавал покрай капището. Те го хванали и го завлекли при управителя, при което го биели като че ли е злодей; и много хора заедно с жреците вървели зад тях, при това, всички говорили за поругаването на своите богове и изпадали в ярост. А блаженият Емилиан, като видял това, помислил в себе си:

- Ако скрия делото си, каква полза ще имам от това? Само ще обременя съвестта си или заради мен ще убият невинен човек и пред Бога ще бъда убиец.

Като размислил така, той се обърнал към тези, които водели и биели селянина, и се опитал да ги спре, като викал силно:

- Пуснете този невинен човек! Хванете мен! Аз разбих и потъпках вашите бездушни богове!

Те оставили селянина, сграбчили с ярост свети Емилиан и с побой и оскърбления го повели към управителя. Управителят, като седнал на обичайното място в съда пред целия народ и като видял доведения при него Емилиан, попитал гражданите:

- Кой е този?

Гражданите отговорили:

- Това е злодеят, който разби боговете и потъпка жертвите. Управителят, като се преизпълнил с гняв, се обърнал с упрек към гражданите:

- А вие казахте по-рано, че във вашия град няма нито един противник на боговете. Ето, благодарение на вашето нехайство, се намери такъв. За тази вина вие ще внесете в царската хазна един литър злато.

Като казал това на гражданите, той се обърнал към Емилиан и гневно започнал да го разпитва:

- Кажи ни, нечестивецо, как се казваш?

Доблестният Христов воин отговорил:

- Аз съм християнин.

Управителят, като се разгневил още повече и казал:

- Кажи ни името си, мерзавецо!

Мъченикът отговорил:

- Родителите ми са ме нарекли Емилиан, а Христос, истинният Бог, ме удостои да стана и да се наричам християнин.

Управителят попитал:

- Кажи, нечестивецо, кой те научи да нанесеш такова оскърбление на безсмъртните богове?

Христовият раб отвърнал:

- Бог и душата ми ми заповядаха да разруша бездушните истукани, които вие наричате богове, за да видят всички, че те са бездушни, глухи и неми, че в тях няма разум, но че те са камък и дърво, което не чувства нищо. Знай, че не съм оскърбил истинния Бог, Който е

сътворил всичко, а оскърбих вашите лъжливи богове, които нищо не са сътворили, но самите те са направени от вас. И аз ги хвърлих на земята, за да загинат завинаги!

Управителят казал:

- Ти сам ли изпочупи боговете или имаше още някой с тебе?

Светецът отговори:

- Аз сам, с помощта на моя Христос, стрих на прах вашите идоли и стъпках с краката си жертвите и светилниците им. И нито един от тях не можа да ми отмъсти за обидата, дори не можа да избяга от ръцете ми, тъй като те са безсилни и безчувствени. Такива сте и вие, които ги правите, и всички, които се надявате на тях.

Разярен, управителят заповядал да съблекат Христовия раб, за да го бият. Докато сваляли дрехите от тялото на мъченика, управителят му казал:

- Кажи ни, окаянико, кой те научи да счупиш боговете?

Светецът отговори:

- Вече ти казах по-рано и пак ще кажа, че никой друг, а само Бог и душата ми ми заповядаха да направя това.

Тогава управителят заповядал на слугите:

- Разголете го и го бийте по-силно, за да разбере, че дързостта му няма да му помогне и никой няма да го избави от ръцете ми!

И започнали да го бият жестоко.

Когато вече го пребили от бой, така че земята се обагрила от кръв, управителят попитал светеца:

- Кажи, нещастнико, кой те научи да извършиш това злодейство?

А мъченикът, докато го биели, отговори:

- Казах ти, че Бог и моята душа ми заповядаха да направя това, а ти все не ми вярваш. Освен това аз не съм направил зло, а добро, защото посрамах беса и прославих Бога.

Управителят казал на слугите:

- Обърнете го и го удрайте по корема и гърдите! Той е горд и не се подчинява на императорските закони.

Дълго и безпощадно били мъченика. После управителят заповядал да престанат да бият светеца и го попитал:

- Роб ли си, или си свободен?

- Роб съм на градоначалника - отговорил светецът.

Тогава управителят се разгневил на градоначалника - господаря на Емилиан, за това, че държи при себе си такъв роб - противник на боговете и непокорен на царската заповед. Наказал го да заплати глоба, като внесе в царската хазна един литър сребро, а мъченика осъдил на изгаряне. Веднага слуги и множество народ хванали светеца и го повели във от града. После запалили огромен огън на брега на река Дунав и хвърлили в него мъченика. Огненият пламък обкръжавал светеца, но не го докосвал. После се разпространил в кръг на голямо разстояние и изгорил всички неверници, до които достигнал, някои силно обгорил, а други едва успели да избягат. Тайните християни, които били сред народа, не получили никаква вреда от огъня, въпреки че пламъкът достигал и до тях. Светецът стоял в огъня, с лице на изток, като се оградил с кръстния знак и благославял Бога. Като се помолил, колкото искал, той казал:

- Господи Иисусе Христе, приеми духа ми! С тези думи той легнал и починал в Господа, когато огънят вече угасвал. Тялото му ни най-малко не било повредено от огъня, дори косата му не се запалила. Тези от гражданите, които били тайни християни, отишли при жената на управителя, също изповядваща тайно християнската вяра, разказали й всичко за светеца и я убедили да измоли от мъжа си запазеното по чудесен начин от огъня тяло на мъченика, за да

го погребат. Тя помолила мъжа си и той ѝ разрешил безпрепятствено да вземе тялото на светеца. Верните го взели, повили го с погребален саван с аромати и го погребали с чест на едно място, наречено Гизидина, намиращо се на три поприща от града. Светият мъченик Емилиан пострадал заради Христа от управителя Капитолин на осемнадесети юли, петък, при царуването над римляните и гърците на Юлиан Отстъпник, а над нас - на нашия Владика Иисус Христос, на Когото, заедно с Отца и Светия Дух, се отдава чест и слава, сега и във вечни векове. Амин.

© Жития на светиите, преведени на български език от църковно-славянския текст на Чети-минеите ("Четъи-Минеи") на св. Димитрий Ростовски.

Иzt. www.pravoslavieto.com

2022 г.